

GYÖNGYÖSSY MÁRTON

A TÁRNOK UTCAI ARANYFORINTLELET¹

A háború után az elpusztult Esterházy Palota térségében több régészeti kutatásra is sor került 1961–1970 között. 1967-ben Zolnay László ásatásán a Tárnok utca 11. szám alatti telken, egy eredetileg talán 13. századi eredetű, ám a 15. századig legalább kétszer átépített háznak a padlója alatt elrejtett és világháborús lövedék becsapódása miatt szétszóródott éremkincsre bukkantak. Az épület hajdani földszinti, későbbi pincszintjének sarkánál meglelt tizennégy darab aranyforint elrejtését az ásató régész a Zsigmond kori zavarokkal hozta összefüggésbe.¹

A Tárnok utca ezen szakaszát a középkorban „Boltosok utcájának” vagy „Fűszeresek sorának” nevezték, mivel a területen fűszer-, pipere- és gyógyárú boltok váltogatták egymást: „Kétségtelenül a középkori Boltosok-utcája volt Budavárának legmozgalmasabb utcája, egyik oldala merő bolt, a másik bódé és kofa-árushely, csupa boltos és kereskedő lakik itt, de annak a törzsökös budai polgárságnak jórésze is, amelyik esküdtek és bírák képében a városhatalmat birtokolta.” (Pataki Vidor)²

A lelet tizennégy magyar aranyforintból áll: közöttük egy Anjou Mária királynő (1382–1387), a többi tizenhárom darab pedig Luxemburgi Zsigmond király (1387–1437) verete. Az aranypénzek verde szerinti megoszlása is érdekes – korábbi tudásunk szerint – kettőt Körmöcbányán, egyet Budán, tizenegy darabot pedig az erdélyi Aranyosbányán (Offenbánya) vertek. Az offenbányai veretek esetében azonban éppen a Tárnok utcai lelet a kibocsátó verde meghatározásához új szempontokkal szolgálhat. Tipológia szempontjából érdekes, hogy Mária királynőtől csak korábbi aranyforint-típusa (CNH II. 112.), Zsigmond első típusából (CNH II. 118) két példány, másodikból (CNH II. 119.) viszont

tizenegy darab képviseltette magát. Utóbbi csoport esetében feltűnő, hogy csak egyféle, egyébként korai – és Offenbányának tulajdonított – verdejegy (m – O) jelenik meg a pénzekben.

Mária királynő aranyforintjai (CNH II. 111. és 112.) – Nagy Lajos (1342–1382) utolsó aranyforintjaival együtt – a középkori magyar aranyforintok harmadik típusába sorolhatók: az előlapon hasított pajzsban az Anjou liliomokat és a vágásokat láthatjuk, a veretek hátoldalára a lovagi eszmét megtestesítő és nemzeti szentnek tekinthető Szent László alakja került. A szent király jobbáiban alabárdot vagy harci szekercét tart, baljában pedig országalmát. A szent alakja mellé kétoldalt verték a verdejegyeket (illetve később a verde- és mesterjegyeket). Az előlapi körirat teljes szövege gyöngyör és vonalkör között mindig kereszttel kezdődik: *Maria dei gratia regina Ungarie*, azaz Mária, Isten kegyelméből Magyarország királynője vagy *Mariae dei gratia reginae Ungariae*, azaz Máriáé, Isten kegyelméből Magyarország királynőjéé (tudniillik a pénz). A hátoldalon két gyöngyör vagy gyöngy- és vonalkör között: *Sanctus Ladislaus rex* azaz Szent László király.

Zsigmond király aranyforintjai a középkori magyar aranyforintok negyedik típusába tartoznak, lényegében ezt a típust (négyelt „címeres” aranyforint) verték egészen Hunyadi Mátyás pénzreformjáig, amikor az előlapi címerkép helyére Szűz Mária, Magyarország védasszonya került („madonnás” aranyforint). Zsigmond aranyforintjainak előlapjára a király címerének megfelelően a vésnökök tehát egy négyelt címerpajzsot alkottak, melynek első és negyedik mezejében a vágások, a második és harmadik mezejében a CNH II. 118. esetében a brandenburgi sas, a CNH II. 119. esetében a cseh oroszlán látható. Az előlapi körirat teljes szövege két gyöngyör között szinte kivétel nélkül mindig kereszttel kezdődik: *Sigismundi dei gratia regis Ungarie* azaz Zsigmondé, Isten kegyelméből Magyarország királyáé (tudniillik a pénz). A hátoldalon gyöngy- és vonalkör között: *Sanctus Ladislaus rex* azaz Szent László király.

¹ Ezúton szeretnék köszönetet mondani az Alapítvány a Magyar Felsőoktatásért és Kutatásért Kuratóriumának kutatásaimhoz a Magyar Zoltán Posztdoktori Ösztöndíj biztosításáért, amely nélkül jelen tanulmány sem jöhetett volna létre.

² ZOLNAY 1973. 253.

³ PATAKY 1950. 249–251.

Pohl Artúr szerint Zsigmond pénzverésével változott meg az aranyforint pénzlába: ettől kezdve ugyanis az aranyforint nyerssúlya 3,5723 gramm lett, színsúlya azonban maradt 3,5157 gramm.³ A középkori magyar aranyforintok pénzlábara csak 16. századi adatokból következtethetünk. Ezek szerint egy (budai) márka 23 karát 9 grén (989,6%) finomságú aranyöntvényből 69 darab aranyforintot vertek. Adataink alapján a középkori magyar aranyforintok átlagsúlya (törvényes közepsúlya) 3,55852 gramm volt. Ezen adat megváltoztatása, az aranyforint nyerssúlyának ingadozása Zsigmond idején nem bizonyítható. Az itt közölt Zsigmond-aranyforintok is megerősítik ezt a vélekedésemet, átlagsúlyuk 3,54 gramm körüli értéket ad.⁴

A lelet Mária-aranyforintját és az egyik Zsigmond-aranyforintot is *Körmöcbányán*, Kratzer János kamaraispánsága idejében verték. Az alsó-magyarországi bányavidék igazgatási központjában valószínűleg az 1380-as években kezdték meg az aranypénzverést. Bár csak 1385-ből ismerjük a kamaraispán nevét – Kratzer János – a CNH II. 112. és 111. aranyforintok egyik verdejegyje (**G - m**) hipotetikusán hozzá kapcsolható (C1-3, C2-1). Zsigmond első aranyforintjairól is ismerünk egy ehhez hasonló verdejegyvet (D1-1). Az irodalomban az 1390-es évekből több kamaraispán neve is folyamatosan forog: Henrik (1390–1391), Henczmann (1391–1393), Czwickil János (1393–1394), Stadler Miklós (1398) és Ozorai Pipo (1399). Közülük azonban Henczmann urburaispánként szerepel az írott forrásokban, Stadler Miklós úgyszintén, amint Ozorai Pipo is. Ez persze nem jelenti azt, hogy ne lehettek volna egyúttal a pénzverőkamara ispánjai is, bár némelyik működése idején ismerünk országos főkamaraispánt. A CNH II. 118. körmöci verdejegyét (**- G**) is a Kratzerekkel hozhatjuk összefüggésbe, mivel a Mária királynő aranyforintjain szereplő körmöci verdejegyvel (**G - m**) áll közeli rokonságban. A regensburgi Kratzer-család először Bécsben, majd Budán telepedett le. Közülük többen is kapcsolatban álltak a pénzveréssel és a bányavárosokkal: így Frigyes (1336–1371 között) és János kamaraispán volt, az utóbbi 1385-ben Körmöcbányán, Miklósnak pedig bányavárosi kapcsolatai (1393-ban Körmöcbányán mészárszékei) voltak. Feltételezhetőleg Kratzer János Zsigmond első éveiben (1387–1389-ben) kamaraispán maradt, és aranyforintokat vert. Kratzer körmöcbányai kamaraispánságát követően

az (arany)pénzverdét néhány évre leállíthatták, és csak a 15. században indították be újra.⁵

Az egyik Zsigmond-aranyforintot *Budán*, Venturi Jakab országos főkamaraispán jegyével bocsátották ki. Magyarország főpénzverője a 14. század végén és a 15. század legelején Buda volt, nyilvánvaló, hogy az országos főkamaraispánok jegyeivel vert aranyforintokat itt verték. Két évből ismerünk nevét szerint budai kamaraispánt: 1390-ben Pádúai Bertalan állt a verde élén, 1399-ben pedig Nürnbergi Márkot említik mint a budai aranypénzverő ispánját. Az utóbbi adatból úgy tűnik, az aranypénzverés ekkor külön igazgatás alatt állt. A pénzverde alkalmazottai közül két pénzverő neve ismeretes: Andreas (*percussor aeris*, 1394) és Theodor (*monetarius*, 1398). A Budán vert aranyforintok művészi kivitelezésükkel kiemelkednek Zsigmond aranyforintjai közül; Bernardi Ferenc és Venturi Jakab főkamaraispánok vereteit pedig „a legfejlettebb és legtökéletesebb ábrázolási készség” jellemzi.⁶

A páduai származású *Venturi Jakabot* 1395-ben említi két oklevél pénzverőkamara-ispánként. A Medici-társaság által létrehozott magyarországi fiókvállalkozás („societas participum montanarum a ramine Hungarie”), mely előlegHITELEK révén megszerezte magának Magyarország réztermelését 1380–1391 között, élén Vieri di Cambi de Medici állt, de a résztulajdonosok között ott találjuk Venturit is. Ebben az időszakban ez a társaság értékesítette az ország réztermelésének nagyon jelentős részét, sőt Velencével együttműködve kereskedelmi monopóliumot vívott ki magának a Földközi-tenger térségében. Venturi két mesterjegyét ismerjük aranyforintokon a kilencve-

⁵ A körmöcbányai kamaraispánokhoz: KRIZSKÓ 1880. 13., 60.; HORVÁTH-HUSZÁR 1955–1956. 26–27. Henczmann körmöcbányai urburaispán: ZSO I. Nr. 2845. Már Kubinyi András felismerte, hogy Stadler Miklós kamaraispánsága téves adaton alapszik, mivel 1398-ban volt urburaispánnak nevezik: KUBINYI 1978. 31. (54. jegyzet); ZSO I. Nr. 5198. Ozorai Pipo 1398-ban körmöcbányai urburaispán volt: ZSO I. Nr. 6112. A Kratzerekhez: KUBINYI 1971. 240. Kamaraispáni működésükhöz: HORVÁTH-HUSZÁR 1955–1956. 23–26. A D1-1 változatot követő biztosan keltezhető körmöcbányai aranyforintok közül a legkorábbiak is csak 1404-ben készülhettek: D2-25, D2-27, D2-28, D3-2. A továbbiakban az egyes változatokra Pohl Artúr rendszerében fogok hivatkozni, lásd: UG.

⁶ A budai verdehez: HUSZÁR 1958. 70–73. Csak állítólagosan ismerjük a budai pénzverde Zsigmond kori helyét. Rupp Jakab az Országház utca 7. szám alatt állott egykori épületben, Huszár Lajos viszont a Fortuna utca valamelyik házában vélelmezte. A 15. sz. közepéről már megbízhatóbb – okleveles – adatokkal rendelkezünk: ekkor a Mátyás templom és egy ma már nem létező középkori utca közötti telekrészen állott a pénzverőház. A forrásokat és a korábbi szerzők állításait összefoglalja HUSZÁR 1958. 21.

³ POHL 1967–1968. 43.

⁴ A Zsigmond kori pénzverés első szakaszával, az esetleges pénzláb-változtatással részletesen foglalkoztam az alábbi tanulmányomban: GYÖNGYÖSSY 2004. 103., 109–110.

nes évekből: I - V (D1-10), V - I (D1-11). Venturi egyébként pozsonyi polgár volt.⁷

Az éremkincsből tizenegy Zsigmond-aranyforint verdejegy azonos, melynek elfogadott feloldása *Nürnbergi Márk* országos főkamaraipán - *Offenbánya*. A verdehely azonosítása azonban kétséges. Hipotetikusán bár, de a numizmatikai irodalomban Pohl Artúr feltevései alapján elterjedt az a nézet, hogy az erdélyi Offenbányán már Zsigmond király CNH II. 118. aranyforintját (D1-8) is verték, egy különös verdejeggel. Írott forrással egyáltalán nem rendelkezünk az offenbányai pénzverésre, ám a verdejegy - amelyet inkább a már említett Pádúai Bertalan révén a Medici-társasághoz sorolnék - pedig kevés bizonyíték az offenbányai aranypénzverésre, még akkor is, ha a CNH II. 119A és B veretein találhatunk hasonlót, és talán Offenbányának tulajdonítható verdejegyeket.⁸ A leletben előforduló verdejegy (m - O) hagyományos feloldása ellenére szintén a budai verdéhez és Nürnbergi Márk országos főkamaraipán működéséhez kapcsolhatjuk.

A pénzverőkamarák bérletének rendszerében 1395-ben kezdődött meg a változás, a megszokott olasz bérlőket ekkor váltotta fel először a délnémet kereskedőtöke egyik reprezentánsa: *Nürnbergi Márk*. Kamaraipáni említése októberben kelt, az irodalomban szokásos téves hivatkozás ellenére nem kassai kamaraipánként, hanem *comes monetarum nostrarum*-ként szerepel, tehát országos főkamaraipán volt. A nürnbergi eredetű kereskedő/vállalkozó családi neve talán Armbauer lehetett. Nemcsak kamaraipánként működött hazánkban, hanem voltak magánvállalkozásai is; úgy tűnik a

nürnbergi Flextorfer-Kegler-Kromer-Zenner konzorcium exponense, teljhatalmú üzleti megbízottja volt. 1395-ben *cum sociis suis* 4000 aranyforintot kölcsönzött a királynak. 1399-ben harmincadispánként és a budai aranypénzverő ispánjaként, 1404-ben országos főkamaraipánként, 1415-ben körmöci kamaraipánként szerepel.⁹

A budai verdében készült aranyforintokra 1400 körül az m - A verdejegyert verték (D1-12, D2-1), amely még csak a kamaraipán megkülönböztető jegyének tekintendő; a 15. század első éveiben azonban országszerte több „m” betűjelű verdejeggel találkozhatunk (m - K, m - n, m - O, m fölött h - S). 1404-ben Nürnbergi Márkot említik országos kamaraipánként, az „m” betű mögött minden bizonnyal őt kell keresnünk. Ismeretes, hogy a XV. század elején alakult ki a késő középkori magyar verdejegy - mesterjegy rendszer. Oka abban keresendő, hogy a különböző verdékben vert pénzek megkülönböztetése szükségesnek látszott, mivel a kamaraipán (a pénzverésért felelős személy) mindegyik verde esetében ugyanaz a személy - Nürnbergi Márk - volt: az ellenőrzést így a verdejegyek segítették elő. Az m - O verdejegy feloldása véleményem szerint: *Marcus - Ofen* lehet.

Az m - O verdejegyű pénzek leleten belüli aránya mindenképpen elgondolkodtató, magyarázatot igényel. Csakis arról lehet szó, hogy a lelet elrejtője egy verde közelében élt, így aránytalanul nagy mennyiségben juthatott hozzá a verde által kibocsátott pénzekhez, más verdék kibocsátásaihoz képest. Ha Budán ekkor is működött a pénzverde, azt várhatjuk, hogy a leletben a budai veretek szerepeljenek nagyobb arányban. Az m - O verdejegyű aranyforintok mindenképpen a lelet záródását adják, az elrejtés okát pedig a XV. század eleji budai társadalmi zavarokban kell keresnünk. 1402-ben ugyanis a tanácsválasztás régi szabályainak megsértésével tisztújításkor elcsapták a régi városi tanácsot. A mozgalmat a posztókereskedők és birtokosok ellenében a céhpolgárság legfelső elemei vezették, akik megnyerték a köznépet is. Feltételezhető, hogy ezt a küzdelmet az olasz boltosok is támogatták. Zsigmond végül 1403 végén csinált rendet Budán: újrászabályozta a tanácsválasztást,

⁷ Venturi kamaraipáni működése: HORVÁTH-HUSZÁR 1955-1956. 27. és ZSO I. Nr. 3971., 3976.; STROMER 1973-1975. 88-89., a Medici Társaság magyarországi működése uo., illetve PAULINYI 1933. 412-413.; STROMER 1970. 150. (184a jegyzet); PAULINYI 1972. 596.

⁸ Az erdélyi, offenbányai verdéhez: POHL 1970. 35., RÁDÓCZY 1987. 9. Hasonló verdejegyek, melyeknek a magyarázatával még adós a kutatás: D2-5, D2-6, D2-7, D-2-38. Valószínűleg egy-egy kereskedő(társaság) cégjelzését kell bennük keresnünk. A Pádúai Bertalanhoz kapcsolt verdejegyert (háromszögű pajzsban, melynek két felső sarka lekerekített, egy fél jobbharánt pólyát és egy fél balharánt pólyát középen egy gyűrű köt össze, a pajzs felett zászló) Wolfgang von Stormer a már említett Medici Társaság cégjelzésének tart: STORMER 1970. „a” táblázat: Die Kammergrafen der Stefanskronen unter den Anjou, Luxemburgern und ersten Habsburgern. Soós Ferenc a mesterjegyet a Kusalyi-Jakcs-család címerével (lebegő levélkoronából kőnövő, mancsaival felfelé álló két farkasláb) tartja azonosnak és Kusalyi-Jakcs András, György és István kincstartói (1382-1391), illetve György tárnokmesteri (1398-1401) ténykedésével hozza összefüggésbe, a felül látható kis zászlócskát zászlósúri mivoltukkal magyarázza: SOÓS 1998. 41.

⁹ Nürnbergi Márk országos főkamaraipán és a 4000 aranyforintos kölcsön említése (Zsigmond király, 1395. október 11., Nagyvárad): OL Df. 271179. Arra, hogy kamaramegnevezés nincs a titulus mellett, már 1978-ban felhívta a figyelmet Kubinyi András (KUBINYI 1978. 21.). Harmincadispán (1399. június 27.): ZSO I, 657. (Nr. 5943.), a budai aranypénzverő ispánja (1399. november 2.): ZSO I, 680. (Nr. 6107.), országos főkamaraipán (1404. február 12.), körmöci kamaraipán (1415): HORVÁTH-HUSZÁR 1955-1956. 27. Működése: POHL 1966. 348-350.; STROMER 1970. 126.; 128., 132-133.; STROMER 1973-1975. 92-94.

kizárta a mozgalom hangadóit a választásokból, letartóztatta az olaszokat és vagyonukat elkoboztatta, valamint visszahelyezte a régi tanácsot.¹⁰ A lelet elrejtésére valószínűleg a megtorlás idején vagy azt megelőzően kerülhetett sor, talán egy a mozgalmat pártoló boltos kísérelte meg vagyona egy részét ezekkel az aranyforintokkal menteni.

Mindezek alapján a lelet elrejtését 1403 végére tehetjük, az **m - O** verdejegyű CNH II. 119A aranyforintokat pedig az 1403-as évre keltezhetjük. Mivel az **m - O** verdejegy feltűnik a CHN II. 119B típus több változatán is, és ezek a leletből hiányoznak, vélhetőleg 1403 utánra keltezendők. A lelet záródása és összetétele alapján immár valószínűsíthetjük, hogy az **m - O** verdejegyű aranyforintokat Nürnbergi Márk országos kamaraispánsága idejében, Budán verték.

KATALÓGUS

Magyar aranyforintok

1. Anjou Mária (1382–1387)

aranyforint

G - m (= Körmöcbánya - Kratzer János) (1385)

CNH II. 112., H. 563., UG CI-3

E:/ +mARIA•DEI•G•R•VnGARIE

H:/ •S•LADISL - AVS•RE•X•

11h, 21 mm, 3,54 gr

Megj.: Szt. László lábai között a köriratban rozetta

Lelt.: BTM 67.11.1. (1. kép)

2. Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)

aranyforint

- G (= Körmöcbánya - Kratzer János) (1387–1389)

CNH II. 118., H. 572., UG D1-1

E:/ +SIGISmVnDI•D•G•R•VnGARIE

H:/ S•LADISL - AVS•REX

5h, 21 mm, 3,49 gr

Lelt.: BTM 67.12.1. (2. kép)

3. Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)

aranyforint

I - V (= Buda - Venturi Jakab) (1393–1395)

CNH II. 118., H. 572., UG D1-10

E:/ +SIGISmVnDI•D•G•R•VnGARIE

H:/ S•LADISLA - VS•REX:•

12h, 20,5 mm, 3,55 gr

Lelt.: BTM 67.26.1. (3. kép)

4. Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)

aranyforint

m - O (= Nürnbergi Márk - Buda) (1403)

CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10

E:/ +SIGISmVnDI D G•R•VnGARIE

H:/ •S•LADISL - AVS•REX

7h, 20 mm, 3,58 gr

Lelt.: BTM 67.13.1. (4. kép)

5. Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)

aranyforint

m - O (= Nürnbergi Márk - Buda) (1403)

CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10

E:/ +SIGISmVnDI•D•G•R•VnGARIE

H:/ •S•LADISL - AVS•REX

10h, 19,5 mm, 3,54 gr

Lelt.: BTM 67.14.1. (5. kép)

6. Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)

aranyforint

m - O (= Nürnbergi Márk - Buda) (1403)

CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10

E:/ +SIGISmVnDI•D G•R•VnGARIE

H:/ S•LADISL - AVS•REX

11h, 20 mm, 3,52 gr

Lelt.: BTM 67.15.1. (6. kép)

7. Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)

aranyforint

m - O (= Nürnbergi Márk - Buda) (1403)

CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10

E:/ +SIGISmVnDI•D G•R•VnGARIE

H:/ •S•LADISL - AVS•REX

2h, 20 mm, 3,56 gr

Lelt.: BTM 67.16.1. (7. kép)

8. Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)

aranyforint

m - O (= Nürnbergi Márk - Buda) (1403)

CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10

E:/ +SIGISmVnDI•D•G•R•VnGARIE

H:/ •S•LADISL - AVS•REX

6h, 20 mm, 3,55 gr

Lelt.: BTM 67.17.1. (8. kép)

¹⁰ KUBINYI 1973. 68–69.

9. *Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)*
 aranyforint
m - O (= Nürnbergi Márk - Buda)
 (1403)
 CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10
 E:/ +SIGISmVnDI•D•G•R•VnGARIE
 H:/ S•LADISL - AVS•REX
 6h, 20 mm, 3,56 gr
 Lelt.: BTM 67.18.1. (9. kép)

10. *Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)*
 aranyforint
m - O (= Nürnbergi Márk - Buda)
 (1403)
 CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10
 E:/ +SIGISmVnDI•D•G•R•VnGARIE
 H:/ •S•LADISL - AVS•REX
 6h, 20,5 mm, 3,51 gr
 Lelt.: BTM 67.19.1. (10. kép)

11. *Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)*
 aranyforint
m - O (= Nürnbergi Márk - Buda)
 (1403)
 CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10
 E:/ +SIGISmVnDI•D G•R•VnGARIE
 H:/ •S•LADISL - AVS•REX
 12h, 20 mm, 3,54 gr
 Lelt.: BTM 67.20.1. (11. kép)

12. *Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)*
 aranyforint
m - O (= Nürnbergi Márk - Buda)
 (1403)
 CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10
 E:/ +SIGISmVnDI•D•G•R•VnGARIE
 H:/ •S•LADISL - AVS•REX
 2h, 20 mm, 3,55 gr
 Lelt.: BTM 67.24.1. (12. kép)

13. *Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)*
 aranyforint
m - O (= Nürnbergi Márk - Buda)
 (1403)
 CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10
 E:/ +SIGISmVnDI•D•G•R•VnGARIE
 H:/ S•LADISL - AVS•REX
 3h, 20,5 mm, 3,55 gr
 Lelt.: BTM 67.25.1. (13. kép)

14. *Luxemburgi Zsigmond (1387–1437)*
 aranyforint
m - O (= Nürnbergi Márk - Buda)
 (1403)
 CNH II. 119A, H. 573., UG D2-10
 E:/ +SIGISmVnDI•D G•R•VnGARIE
 H:/ S•LADISL - AVS•REX
 5h, 20,1 mm, 3,56 gr
 Lelt.: BTM 67.27.1. (14. kép)

IRODALOMJEGYZÉK

- CNH RÉTHY László: Corpus Nummorum Hungariae. Magyar Egyetemes Éremtár. 1-2. Bp., 1899-1907.
- GYÖNGYÖSSY 2004 GYÖNGYÖSSY Márton: Zsigmond király aranypé debatesének első korszaka (1387-1401). In: „Es tu scholaris”. Ünnepi tanulmányok Kubinyi András 75. születésnapjára. Szerk. F. Romhányi Beatrix. Bp., 2004. p. 103-114. MHB 13.
- H HUSZÁR, Lajos: Münzkatalog Ungarn von 1000 bis heute. Bp.-München, 1979.
- HORVÁTH-HUSZÁR 1955-1956 HORVÁTH Tibor Antal - HUSZÁR Lajos: Kamaragrófok a középkorban. Numizmatikai Közöny 54-55. (1955-1956), p. 21-33.
- HUSZÁR 1958 HUSZÁR Lajos: A budai pénzverés története a középkorban. Bp., 1958. (Budapest Várostörténeti Monográfiái 20.)
- KRIZSKÓ 1880 KRIZSKÓ Pál: A körmöczi régi kamara és grófjai. Bp., 1880. (Értekezések a történelmi tudományok köréből 8./10.)
- KUBINYI 1971 KUBINYI András: A budai német patrícátus társadalmi helyzete családi összeköttetések tükrében a XIII. századtól a XV. század második feléig. LK 42. (1971), p. 203-269.
- KUBINYI 1973 KUBINYI András: Budapest története a későbbi középkorban Buda elestéig (1541-ig). In: Budapest Története 2. Budapest története a későbbi középkorban és a török hódoltság idején. Szerk. Gerevich László - Kosáry Domokos. Bp., 1973. p. 7-240.
- KUBINYI 1978 KUBINYI András: A középkori körmöcbányai pénzverés és történelmi jelentősége. In: Emlékezés a 650 éves Körmöcbányára. Bp., 1978. p. 9-32.
- OL Df. Magyar Országos Levéltár, Diplomatikai Fényképgyűjtemény
- PATAKI 1950 PATAKI Vidor: A budai vár középkori helyrajza. BudRég 15. (1950), p. 239-299.
- PAULINYI 1933 PAULINYI Oszkár: A középkori magyar réztermelés gazdasági jelentősége. In: Emlékkönyv Károlyi Árpád születése nyolcvanadik fordulójának ünnepére. 1933. október 7. Bp., 1933. p. 402-439.
- PAULINYI 1972 PAULINYI Oszkár: Nemesfémtermelésünk és országos gazdaságunk általános alakulása a bontakozó és a kifejlett feudalizmus korszakában (1000-1526). (Gazdag föld - szegény ország). Századok 106. (1972), p. 561-608.
- POHL 1966 POHL Artur: Nürnbergi Márkus országos pénzverőkamaragróf. Az Érem 22. (1966), p. 348-350.
- POHL 1967-1968 POHL Artúr: Zsigmond király pénzverése (1387-1437). Numizmatikai Közöny 66-67. (1967-1968), p. 43-56.
- POHL 1970 POHL, Artur: Die Münzkammer Siebenbürgens 1325-1526. Südostdeutsches Archiv 13. (1970), p. 24-43.
- RÁDÓCZY 1987 RÁDÓCZY Gyula: Az erdélyi pénzverés kezdetei a középkorban. Az Érem 43. (1987. 2. sz.), p. 7-15.
- SOÓS 1998 SOÓS Ferenc: A magyar fémpé debates feliratai és címerei. Bp., 1998.
- STROMER 1970 STROMER, Wolfgang von: Oberdeutsche Hochfinanz 1350-1450. Wiesbaden, 1970.
- STROMER 1973-1975 STROMER, Wolfgang von: Die ausländischen Kammergrafen der Stephanskrone - unter den Königen aus den Häusern Anjou, Luxemburg und Habsburg - Exponenten des Großkapitals. Hamburger Beiträge zur Numismatik 27-29. (1973-1975), p. 85-106.

UG	POHL, Artur: Ungarische Goldgulden des Mittelalters (1325–1540). Graz, 1974.
ZOLNAY 1973	ZOLNAY László: Kutatások a Tárnok utca 9–13. számú telkeken. BudRég 23. (1973), p. 245–254.
ZSO I	Zsigmondkori Oklevéltár 1. (1387–1399). Összeáll.: Mályusz Elemér. Bp., 1951. (Magyar Országos Levéltár Kiadványai 2. Forráskiadványok 1.)

DER GOLDGULDENFUND VON BUDAPEST, TÁRNOK UTCA 11.

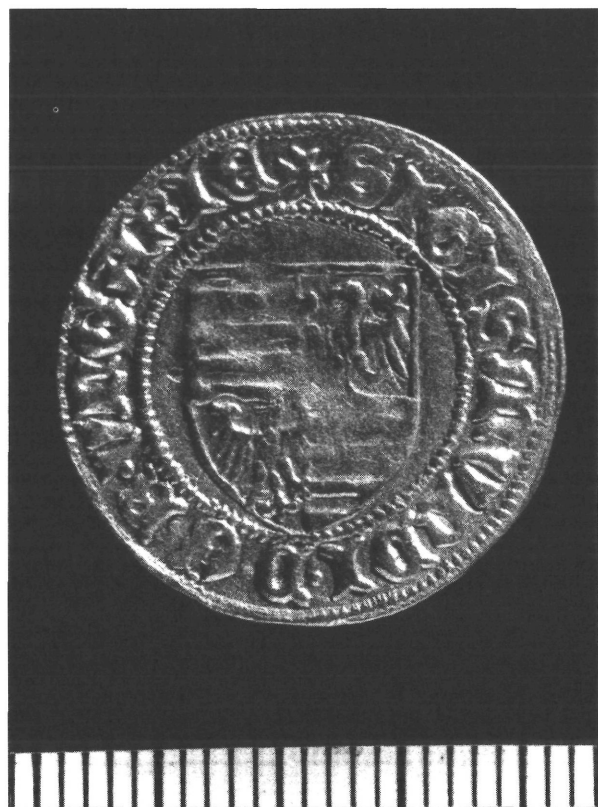
Nach dem zweiten Weltkrieg fanden mehrere Ausgrabungen auf dem Gebiet des ehemaligen und zerstörten Esterházy-Palastes in der Tárnok-Gasse (Budapest, I. Bezirk, Burg) statt. 1967 kam ein kleiner Fund ungarischer Goldmünzen ans Tageslicht.

Der Münzfund bestand aus vierzehn Goldgulden, und zwar aus einem von Königin Maria Anjou (1382–1387) und dreizehn Geprägten von König Sigismund von Luxemburg (1387–1437). Die

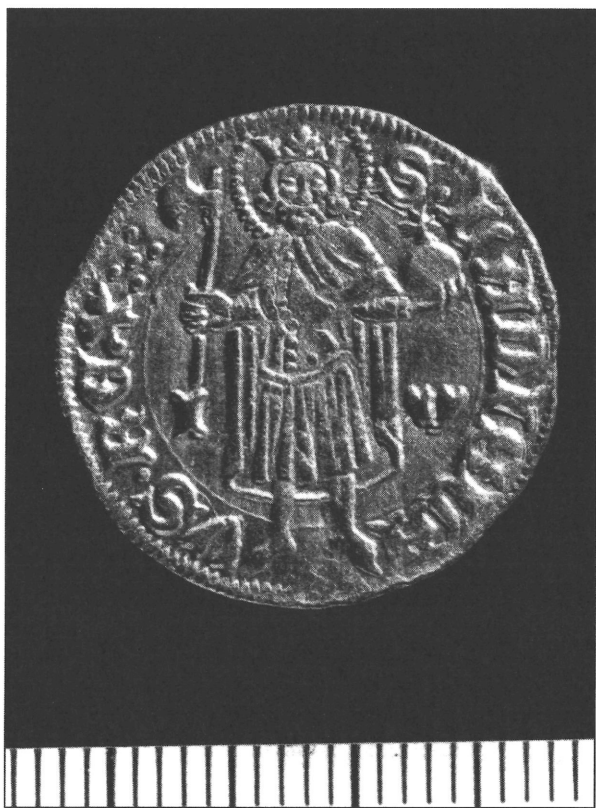
Schlußprägungen sind die mit dem Münzzeichen **m - O** markierten zehn Münzen (CNH II. 119A), die früher als in Umberg (Aranyosbánya) geprägten Goldgulden des Kammergrafen Markus von Nürnberg identifiziert wurden. Es ist aber nach der Zusammensetzung dieses Fundes anzunehmen, daß diese Gepräge lieber in Ofen (Buda) geprägt worden sind (das Münzzeichen „**m - O**“ kann auch Marcus und Ofen bedeuten). Die Verbergungszeit ist etwa das Ende des Jahres 1403.

1. kép

2. kép

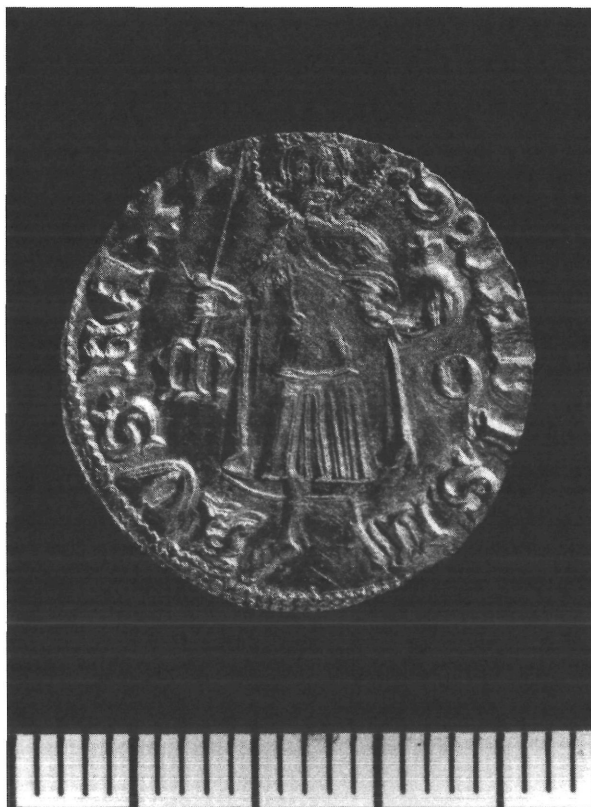
3. kép

4. kép

5. kép

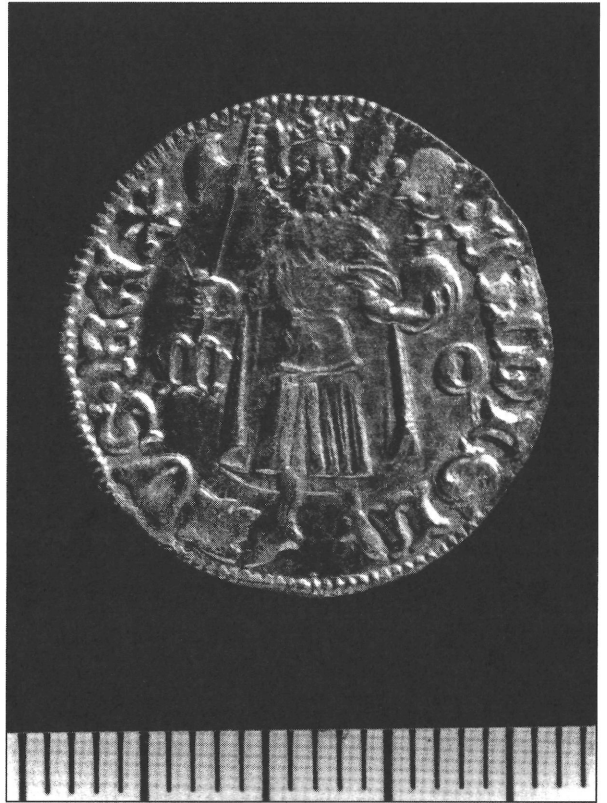

6. kép

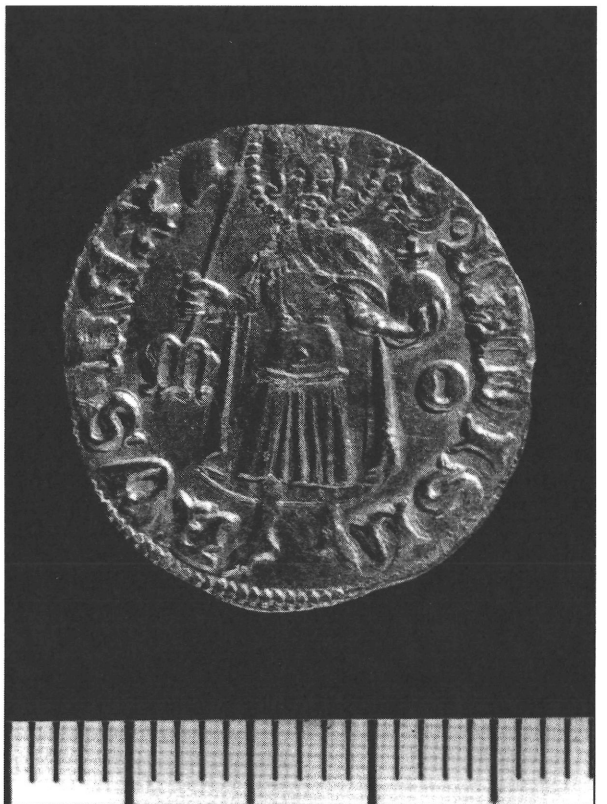

7. kép

8. kép

9. kép

10. kép

11. kép

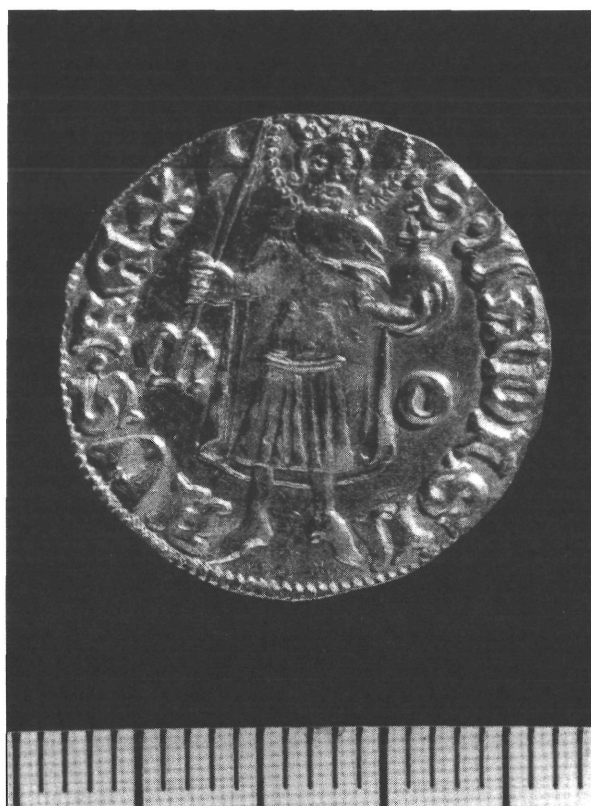
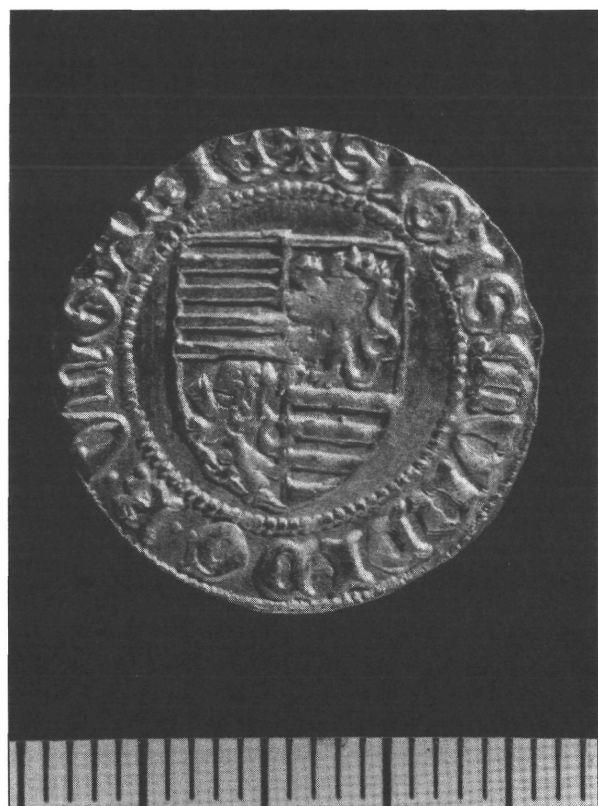

12. kép

13. kép

14. kép